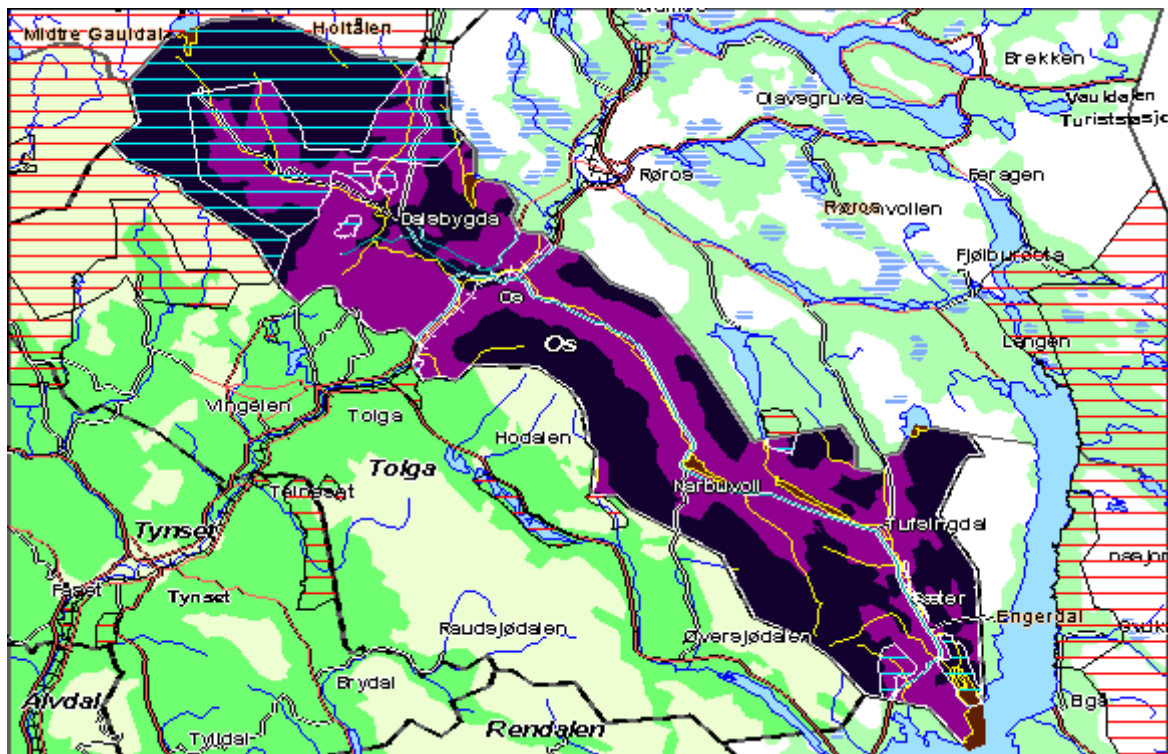

OS KOMMUNE

ØKONOMIPLAN 2012 – 2015

ÅRSBUDSJETT 2012

Politisk behandling:

Utvalg/komité:

Saksnr.

Dato

*Formannskap
Kommunestyre*

01.12.2011

15.12.2011

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	Forord	3
2.	Innledning/sammendrag	4
3.	Kommunens rammebetingelser	4
a)	Befolkningsutvikling	4
3.a.1.	Utvikling i befolkningen siste 10 år (pr. 1.januar)	4
3.a.2.	Prognose folketall fremover til 2030	5
b)	Frie inntekter	5
3.b.1.	Skatt og rammetilskudd	5
3.b.2.	Momskompensasjon	6
3.b.3.	Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter	7
c)	Øremerkede tilskudd	7
d)	Lønns- og prisvekst, endringer i pensjonsutgiftene, arbeidsgiveravgift	7
4.	Drift	8
a)	Tiltak for å få balanse mellom inntekter og utgifter	8
4.a.1.	De enkelte tiltakene	8
b)	Driftsoversikt	9
4.b.1.	Tjenestebeskrivelser/KOSTRA	9
4.b.1.1.	Sentraladministrasjonen, Servicekontoret og Økonomiavdelingen	9
4.b.1.2.	Os Skole, kulturskole og Dalsbygda Skole.	11
4.b.1.3.	Barnehager	13
4.b.1.4.	Helsetjenester	14
4.b.1.5.	NAV/Sosiale Tjenester	15
4.b.1.6.	Pleie og Omsorg	17
4.b.1.7.	Kultur	18
4.b.1.8.	Teknisk, Landbruk og miljø	19
c)	Forutsetninger	21
d)	Finansielle nøkkeltall	21
5.	Investeringer	23
6.	Likviditet	24
	Vedlegg	25

1. Forord

2010 var regnskapsmessig et godt år for Os kommune og vi hadde et mindreforbruk på nært 1,6 mill. Mye av resultatet kom fra kompensasjon for mva da vi gjennomførte store investeringer dette året. Denne ordningen hvor vi kan legge mva kompensasjon inn i driftsbudsjettet, er i ferd med å avvikles. Dette er bra da denne ordningen har bidratt til at vi har holdt et kunstig høyt driftsnivå. Utfordringen vår fremover blir å avpasse driftsnivået til det økonomiske handlingsrommet vi har.

Det ble for 2012 ingen store økninger i rammeoverføringer. Os kommune gikk opp i innbyggertall fra 2025 til 2041 og dette bidrar til økt innbyggertilskudd (ca. 4 mill). Den totale rammeøkning er på 5,7 mill, hvorav 2,5 mill er midler til samhandlingsreformen og ca. 1 mill i økte skatter.

Økninger i tilskudd er ikke høye nok til å kunne videreføre fjorårets budsjett, og når vi i tillegg bør legge inn en økning i renter og avdrag, blir det igjen et underskudd på over 4 mill på vårt konsekvensjusterte budsjett. I tillegg til lønnsøkninger, avdrag og rente er det stor økning til ressurser for spesialpedagogikk.

Budsjettarbeidet for 2012 har vært krevende. 2012 blir et år hvor det er viktig å redusere kostnader. Vi legger opp til å kutte ca 1 mill på Os skole. Dette vil få som konsekvens at vi må se på organiseringen av undervisningen. Elevantallet er såpass lite på årstrinnene at vi trolig må vurdere aldersblandet undervisning i flere fag og på flere trinn. De andre virksomhetene holdes på dagens nivå. Det vil si at det ikke er rom for økte bevilgninger, selv om det er behov for det enkelte steder. Spesielt omsorgstjenesten har det trangt økonomisk, men der må vi gjennom året se på ulike tiltak som gjør at vi kan holde det driftsnivået vi har i dag. Vi foreslår også å minske kostnadene ved å redusere antall formannskapsmøter og å redusere noe på tilleggsbevilgninger. I tillegg foreslår vi å sette opp eiendomsskatten med en promille. Vi foreslår også å bruke 1 mill av samhandlingsmidlene for å opprettholde en avdeling på sykehjemmet til utskrivningsklare pasienter. Når vi i tillegg foreslår en avdragsutsettelse på 1 mill vil budsjettet gå i ballanse for 2012.

Den største utfordringen i 2012 blir trolig likviditetssituasjonen. Derfor er det helt nødvendig å kunne sette av tilstrekkelige midler på disposisjonsfond. Dette legger vi opp til i budsjettet. Det er lagt inn ca. 4,5 mill netto avsetning til ubundne fonds. Det er ikke likvide midler som vi faktisk har til overs, men er kun føring for et uvanlig høyt premieavvik på pensjon i 2012. Premieavviket ble beregnet på hele 4,8 mill i 2012, noe som vi må inntektsføre i 2012 regnskapet.

På grunn av høy lånegjeld kan kommunen få utfordringer ved økende rentesatser. 1 % poeng renteøkning betyr ca 1,6 mill i økte rentekostnader.

En annen utfordring i økonomiplanperioden er befolkningsutviklingen. Kommunen har et fødselsunderskudd som kan sørge for en ubalanse i befolkningssammensetningen. Barnhager og skolene vil merke denne utviklingen i de nærmeste årene. Kommunestyret har vedtatt en plan for befolkningsutvikling med blant annet satsing på økt boligtilbud, omdømmebygging og å arbeide for et godt utdanningstilbud i regionen. I tillegg har kommunen investert stort i bygg og anlegg som skal sikre gode tilbud til befolkningen fremover. Det vil være viktig å skape en positiv befolkningsutvikling i økonomiplanperioden.

Økonomiplanen som foreligger, er administrasjonens anslag på et realistisk budsjett. Driftskonsekvenser av tidligere vedtak er i stor grad tatt høyde for, slik at det til enhver tid er synlig hva slags kostnader et vedtak vil ha på en 4-års periode.

Budsjettet er i balanse etter at både administrasjonen og virksomhetsledere har kommet med forslag på innsparinger. Vi har likevel fortsatt store utfordringer gjennom hele økonomiplanperioden. Blant annet har vi ikke lyktes foreløpig å innfri vår målsetning med å sette av minst 3,5 mill pr år til disposisjonsfondet gjennom hele økonomiplanperioden.

Det ser ut etter 2. tertialrapportering, at kommunen totalt sett har sine driftsutgifter under kontroll. Dette kan peke på et realistisk nivå på driftsbudsjettet for 2011.

Eiendomsskatt tilførte kommunen ekstra midler i 2011 (om lag 2,6 mill ekstra med 5 promille, verker og bruk ble på 7 promille som før). Disse er brukt til å heve eller opprettholde kvalitet og mengde på våre tjenester.

2. Innledning/sammendrag

Os Kommune har definert en visjon som er lagt fram i Kommuneplanen 2003-2013. Uten gode rutiner og kontroll kan en ikke jobbe resultatorientert. Det vil bli lagt mye vekt på utvikling av gode styringsinstrumenter som både administrasjon og kommunestyret kan bruke til å styre kommunen. Et nytt kvalitetsstyringssystem skal rulles ut i kommunen i løpet av 2012.

Økonomisk balanse er en viktig faktor, men er bare en av mange. Vi har fått til mer struktur på regnskap, rapportering og budsjett, men kommunen har fremdeles en sårbar likviditet. Administrasjonen skal i budsjettåret 2012 i likhet med 2011 tilbakebetale "lånte" penger til drift og forsterke kommunens likviditet.

3. Kommunens rammebetingelser

a) Befolkningsutvikling

3.a.1. Utvikling i befolkningen siste 10 år (pr. 1.januar)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kvinner	1093	1085	1088	1055	1056	1054	1056	1056	1050	1052
Menn	1054	1049	1043	1032	1019	1009	991	991	983	993
0 åringer	25	26	26	17	23	15	18	18	14	17
1-5 år	135	129	136	129	121	121	107	106	103	97
6-12 år	220	232	232	226	229	222	220	194	189	179
13-15 år	81	76	73	85	98	105	94	109	103	109
16-19 år	119	109	107	103	95	102	105	109	122	120
20-66 år	1217	1220	1213	1189	1173	1170	1176	1184	1171	1188
67-79 år	226	219	219	211	216	212	207	202	204	208
80 år og over	124	123	125	127	120	116	120	124	127	127
Sum folketall	2147	2134	2131	2087	2075	2063	2047	2046	2033	2045

Fig. 1: Utvikling folketall 2002-2011

Tabellen viser at utviklingen i folketall var positivt i 2011. Dette er en trend som vi håper den skal fortsette seg. Kommunen gjør mye for å tiltrekke nye innbyggere. Aldersgruppen 0-5 år viser en liten nedgang, og det viser at det fortsatt er viktig å satse på unge familier som vil flytte til Os. Vi har full barnehagedekning, gode skoler og et godt idrettsmiljø, særlig når vi kan friste med en ny flerbrukshall. Vi trenger flere familier med høy arbeidskapasitet som i tillegg til Os, kan bruke Røros og Tynset som relativt store arbeidsplasser, mens de kan bo i Os kommune. For å øke sysselsettingen i egen kommune trenger vi tiltak som sørger for økt næring. En strategisk næringsplan som er utviklet i 2011 kan bidra til økt næring og skape arbeidsplasser. Men kommunen bør også skaffe seg flere utleieboliger, slik at de kan tilbys til familier som ønsker å bo her før de går over til kjøp eller bygging. Et positivt signal er at eiendomsmarkedet på Os ser ut til å være attraktivt. Kommunen kan bidra med aktivt bruk av startlån til nye innbyggere som ønsker å kjøpe et hus.

3.a.2. Prognose folketall fremover til 2030

Prognosen for folketallsutviklingen viser at folketallet i Os Kommune blir en utfordring som vi bør mestre. Vi ser ut til å klare et stabilt folketall, men vi ønsker å øke tallet på sikt. Det er satt et mål på 2.200 innbyggere og der ligger det store gevinster i forhold til frie inntekter (inntektssystemet regner med om lag 60.000 pr innbygger). Derfor er det riktig å ta strategiske valg og tiltrekke nye Osinger, som vil trives. Denne framskrivningen er noe gunstigere for Os kommune enn før, grunnet siste utviklingene og tall fra 2011 ser ut til å bekrefte dette.

Pr. 1.7.2011 er innbyggertallet på 2041. (liten nedgang fra 1.1.11 med 4)

	01.jan	P R O G N O S E S S B								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020	2025	2030
0-5 år	114	109	112	116	117	123	129	138	150	150
6-15 år	288	264	251	241	240	227	224	215	235	266
6-19 år	120	131	127	126	125	113	107	101	91	91
20-66 år	1188	1204	1207	1205	1210	1235	1233	1235	1240	1233
67år og eldre	335	342	352	362	364	363	377	400	432	472
SUM	2045	2050	2049	2050	2056	2061	2070	2089	2148	2212

Fig 2: Befolkingstall SSB prognose 2011-2030. (Alternativ med høy innvandring)

b) Frie inntekter

Frie inntekter består av rammetilskudd, skatteinntekter (fra private og foretak), eiendomsskatt, og andre ikke øremerkede statlige tilskudd (for eksempel skjønnsmidler), og er hovedfinansieringskilden for driftsrammene.

3.b.1. Skatt og rammetilskudd

Statsbudsjett for 2012 legger opp til en realvekst i kommunensektorens samlede inntekter på 5,5 milliarder. Med en anslått pris- og kostnadsvekst (kommunal deflator) på 3,25 prosent, blir realveksten i 2012 på 1,7 prosent. Skatteveksten er lagt inn i veksten av rammetilskuddet.

For Os Kommune innebærer forslaget til statsbudsjett en nominell vekst i frie inntekter på 5,1 prosent - tilsvarende ca. 5,7 mill. kroner. En bør dog regne med at 2,5

mill. er ”reservert” for oppgaver knyttet til samhandlingsreformen. Utenom dette har vi en lønns- og prisvekst på 3,25 prosent tilsvarende 3,6 mill. Til sammen mangler vi ca. 0,5 mill til å videreføre fjorårets budsjett uten endringer.

I budsjettet er det foreslått at vi ikke går inn for Intermediaravdelingen på Røros, og dette betyr igjen at vi må opprettholde Svingen til å fange opp utskrivningsklare pasienter fra sykehusene. 1,4 mill er reservert til medfinansiering av sykehuspasienter, 1,17 mill blir brukt for å kunne fange opp utskrivningsklare pasienter.

For å forsterke det kommunale tilbudet trenger vi ”friske penger”. Det betyr at vi med en negativ utvikling er nødt til å stramme inn på flere tjenester for å få budsjettet i balanse.

Inntektssystemet legger opp til endrede innbyggertilskudd og inntektsutjevning. Skatteandelen i frie inntekter vil minske til ca. 29 % av våre frie inntekter. Så langt i 2011 ligger vi på budsjettet. Det legges opp til en skatteøre på 11,6 % for 2012 fra 11,3 % i 2011.

Enkeltelementene i skatt og rammetilskudd for 2011/2012 (oppdaterte tall) og i økonomiplanperioden framkommer i tabellen nedenfor.

(mill. kr)	2011	2012	2013	2014	2015
Innbyggertilskudd	38 571	42 629	42 695	42 761	42 924
Utgiftsutjevning	20 642	20 785	20 800	20 815	20 823
Overgangs- og nyordninger	364	314	456	456	456
Regionaltilskudd	4 839	4 996	4 996	4 996	4 996
Ordinært skjønn inkl. komp. for økt a.a.avg.	2 950	2 950	2 950	2 950	2 950
Sum rammetilskudd ekskl. inntektsutjevning	67 366	71 674	71 897	71 978	72 149
Netto inntektsutjevning	11 066	11 426	11 426	11 426	11 426
Sum rammetilskudd	78 432	83 101	83 324	83 404	83 576
Skatt på inntekt og formue	32 427	33 531	33 531	33 531	33 531
Sum frie inntekter	110 900	116 600	116 900	116 900	117 100
<i>Endring i dr frie inntektene (%)</i>		5,1 %	0,3 %	0,0 %	0,2 %

- Ifølge prognostiserte tall har Os Kommune større utgiftsbehov enn gjennomsnittet i landet. Grunnen er at Os Kommune har et lavere innbyggertall og at det er vanskelig å effektivisere med en slik folkemengde. Større utgiftsbehov blir utjevnet med tilskudd under utgiftsutjevning.
- Frie inntektene blir i stor grad påvirket av utviklinger i innbyggertall, i største grad av de tyngste kategorier som står for de største driftskostnader. (ungdom 0-15 år og innbyggere over 67 år)
- Skjønnsmidler (2,95 mill i 2012) blir tildelt og kan bare delvis påvirkes av Kommunen. For 2012 blir tilbakeholdte skjønnsmidler også fordelt uten foregående søknad. Mesteparten av disse midlene vil gå til ROBEK tiltak.

3.b.2. Momskompensasjon

Momskompensasjonsordningen ble innført fra 2004. Formålet med ordningen er å nøytralisere de konkurransevridninger som kan oppstå som følge av merverdiavgiftssystemet, ved at kommunenes kjøp av varer og tjenester fra private gjennom ordningen blir likestilt med kommunal egenproduksjon.

Ordningen skal være selvfinansierende ved at kommunene får refundert moms på kjøp av varer og tjenester, samtidig som kommunene trekkes i rammetilskuddet med noenlunde tilsvarende beløp som momsrefusjonen utgjør.

Momskompensasjonen for 2012 er beregnet til om lag 3,6 mill fra drift. I tillegg vil det komme 1,3 mill som momskompensasjon fra investeringer, hvorav 0,8 mill vil bli tilbakeført til investeringsregnskapet. **I kommuneproposisjonen ble det lagt opp til endringer fra 2010.** Dette betyr at momsrefusjonen vi får på investeringer ikke lenger kan legges inn for 100 % innen driftsregnskapet. Det ble brukt hittil som bidrag til driftsbudsjett. I 2012 må vi tilbakeføre minimalt 60 % av momskompensasjon på investeringer til investeringsregnskapet. Dette er lagt inn.

3.b.3. Rentekompensasjon for investeringer og andre frie inntekter

3.b.3.1. Rentekompensasjon for investeringer

Skole: Det er lagt inn i budsjettet 650.000,- vedr. Utbygging av skolen.

Eldreomsorg: Her er rentekompensasjon beregnet på 300.000,- som gjelder omsorgsboliger og ca. 600.000,- knyttet til sykehjemsdel.

3.b.3.2. Andre frie midler

Statstilskudd flyktninger: Det er beregnet 4 mill. basert på .. bosatte flyktninger fra 2008 til 2011 og bosetting av ... ekstra flyktninger i løpet av 2012.

c) Øremerkede tilskudd

De fleste øremerkede tilskudd ble innlemmet i frie inntekter ved omleggingen av finansieringen for barnehager. Det som eksisterer pr i dag er noe tilskudd til fysioterapi og kvalifiseringsordningen som ligger under NAV. Ellers er det satt av penger til samhandlingsreformen (kr. 2,58 mill).

d) Lønns- og prisvekst, endringer i pensjonsutgiftene, arbeidsgiveravgift

Lønns- og prisvekst

I statsbudsjettet anslås prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra 2011 – 2012 til 3,25 prosent. Kommunenes lønns- og prisvekst kompenseres ved å øke rammetilskuddet med den kommunale deflatoren.

Den kommunale deflatoren er sammensatt av lønnsvekst og prisvekst på varer og tjenester:

Lønnsvekst	3 %**
Prisvekst	3,5 % *

* Prisvekst er satt på 0% i budsjettet da vi justerte enkelte poster jfr. dokumentasjon vi får fra diverse leverandører. (for eksempel forsikringer, pensjon, IKT)

** Lønnsveksten ble beregnet fra og med 1. mai 2011 som et helårseffekt.

Realveksten på lønn er lagt inn med . 2 % ifra 1. mai

Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene

I budsjettforslaget er normalpremie for pensjonsutgiftene, basert på aktuarberegninger av KLP/STP lagt til grunn. Beregningene gir følgende beregningssatser for 2012:

- KLP/VITAL 17 % av brutto lønnsutgift. (inkl. egenandel 2 %)
- STP 12,5 % av brutto lønnsutgift. (inkl. egenandel 2 %)

Arbeidsgiveravgift

I 2007 endret arbeidsgiveravgiften til et nivå på 6,4 prosent. Dette er beregnet som et tillegg på alle lønningsutbetalinger.

4. Drift

a) Tiltak for å få balanse mellom inntekter og utgifter.

Dersom dagens driftsnivå videreføres med de nye inntektsforutsetningene som staten legger opp til, så vil driften gi følgende balanse:

	2011	2012	2013	2014	2015
Samlede frie inntekter	164 295	166 941	167 078	167 078	167 078
Dagens netto driftsramme inkl. lønns og prisvekst	-153 840	-161 548	-166 373	-166 373	-166 373
Netto rente og avdragsutgifter	-9 740	-13 139	-13 139	-13 139	-13 139
Disposisjoner -/- motpost avskrivning	-715	3 187	6 504	6 504	6 504
Balanse	0	-4 559	-5 930	-5 930	-5 930

Kommunestyret er i henhold til kommuneloven pålagt å legge fram en økonomiplan som er i balanse alle årene. Som tabellen over viser er det stor ubalanse mellom inntektene og utgiftene i årene framover. Særlig 2012 er en utfordring å få til økonomisk balanse. I 2012 er det lagt inn 4,5 mill avsetning til disposisjonsfond. I 2013 til 2015 er det planlagt å sette av ytterligere 1,5 mill til disposisjonsfondet.

4.a.1. De enkelte tiltakene.

En oversikt på forskjellige tiltak er vedlagt. Resultatet vil bli et budsjett i balanse for hele økonomiplanperioden.

b) Driftsoversikt

4.b.1. Tjenestebeskrivelser/KOSTRA

4.b.1.1. Sentraladministrasjonen, Servicekontoret og Økonomiavdelingen.

Rammeområde	Antall årsverk (uten lærlinger) 2012
01 Sentraladministrasjonen	16,95 (inkl rådm. Stab og Servicektr.)

Overordnet mål: Være en service orientert tilgangsportaler til Kommunenes innbyggere og ansatte i Kommunen med engasjerte politikere og god ledelse gjennom forsvarlig økonomisk drift.

Viktigste Ansvar

1000 Politisk ledelse
1200 Rådmannen
1250 IKT
1500 Økonomikontoret
1520 Arbeidsgiverkontrollen
1600 Servicekontoret
1610-1700 Utleieboliger og eget bygg
1800 Kirkelige fellestråd

4.b.1.1.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.1.1.1. Rammeområde 01 Sentraladministrasjonen

Tjenester som utføres:

- Ordfører og Rådmannens funksjon til hele Kommune.
- Formannskap og kommunestyret.
- Rådgivning på skolefunksjon og økonomi.

Utfordringer 2012 – 2015:

- Utvikle strategi, struktur og rutiner i administrasjonen.
- Utvikle og forbedre målstyring av hele Kommunen.
- Forbedre likviditet og forsterke kommunens balanse.

4.b.1.1.1.2.Servicekontoret

Tjenester som utføres:

- 1.linje for hele organisasjonen – med ei målsetting om at vi kan ta oss av inntil 70-80 % av alle henvendelser både telefonisk og i skranken.
- Sekretærfunksjon for både administrasjon og formannskap og kommunestyre.
- Saksbehandling for overformynderiet.

Utfordringer 2012 – 2015:

- Arbeide for økt tilflytting til kommunen
- Opprettholde utleiefrekvensen i boligmassen for å unngå inntektssvikt. Dette er svært avhengig av antall aktører i markedet.
- Beholde en stabil personalstab ved servicekontoret.

4.b.1.1.1.3.Økonomikontoret

Tjenester som utføres:

- Rapportering og budsjettering internt og eksternt.
- Støttefunksjon til alle virksomheter på Økonomi.
- Regnskap, fakturering og innkreving.
- Arbeidsgiverkontrollfunksjon.
- Lønn.
- Utvikling av økonomifunksjon.

Utfordringer 2012 – 2015:

- Forbedring av innkreving utestående fordringer.
- Utarbeide og vedlikeholde likviditetsbudsjett.
- Lønnsamarbeid, organisering arbeidsgiverkontrollen.
- Interkommunalt samarbeid på Økonomifunksjon.

4.b.1.1.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010 gr. 5
1	KOSTRA	Netto driftsutg., adm., styring, felles- utg., i % av totale netto driftsutg.	11,7	12,2	12,1	12,8
2	KOSTRA	Netto driftsutgifter pr. innb. i kr, adm., styring og fellesutgifter.	4 983	5 686	6 000	6 916
3	KOSTRA	Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter.	65,8	64,4	72,7	61,3
4	KOSTRA	Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	3,2	4,5	4,6	8,4
5	KOSTRA	Arbeidskapital i % av brutto driftsinntekter	13,0	11,8	9,2	24,1
6	KOSTRA	Netto Lånegjeld i kr. pr. innbygger	44 251	46 514	57 039	50 980

Avvikene mellom kommunens enhetskostnader og KOSTRA – gruppen gir uttrykk for at vi har en sårbar likviditet, stor lånegjeld og lavere fonds enn kommunene i sammenligningsgruppen.

4.b.1.2. Os Skole, kulturskole og Dalsbygda Skole.

Rammeområde	Antall årsverk 2012
02 Os Skole	35,37
03 Dalsbygda Skole	12,11

Overordnet mål: Utvikle elever med faglig kompetanse, sosiale ferdigheter og samfunnsengasjement.

Ansvar

- 2100 Os Skole
- 2110 SFO Os skole
- 2130 Voksenopplæring
- 2150 Kulturskole
- 2180 Skolelokaler Os
- 2200 Dalsbygda Skole
- 2210 SFO Dalsbygda
- 2280 Skolelokaler Dalsbygda Skole

4.b.1.2.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.2.1.1. Rammeområde 02 Os Skole og voksenopplæring

Tjenester som utføres:

- Opplæring elever barne- mellom- og ungdomstrinnene. Kulturoplæring.

Utfordringer 2012– 2015:

- Gjennomføring av pålagte kutt.
- Beholde godt fagmiljø i klassene.
- Ivareta elevens spesialpedagogiske behov innenfor rammene.

4.b.1.2.1.2. Rammeområde 03 Dalsbygda Skole

Tjenester som utføres:

- Opplæring elever barnetrinnet og mellomtrinnet.

Utfordringer 2011 – 2014:

- Gjennomføring av pålagte kutt i samarbeid med Os skole.
- Beholde skolen til bygda.
- Ivareta elevens spesialpedagogiske behov innenfor rammene.

4.b.1.2.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010- gr. 5
1	KOSTRA	Netto driftsutgifter til grunnskolesektor, pr. innbygger 6-15 år.	86 429	89 818	98 191	111 980
2	KOSTRA	Netto driftsutgifter til skolefritidsordning, pr. innbygger 6-9 år	2 400	1 561	4 753	5 123
3	KOSTRA	Korrigerte Brutto driftsutgifter til skolelokaler pr elev (Funksjon 222)	22 080	16 963	18 022	20 245
4	KOSTRA	Andel elever med spesialundervisning, i %	5,4	5,8	7,0	9,7

4.b.1.3. Barnehager

Rammeområde	Antall årsverk
	2012
04 Barnehager	20,90

Overordnet mål: God og forsvarlig oppvekst for barn i føreskolealderen med engasjerte og dyktige medarbeidere og med god ledelse.

Viktigste ansvar

- 2350 Tufsingdal barnehage
- 2500 Spesped i førskolen
- 2600 Barnehage Sundmoen
- 2650 Os Barnehage (Furuholtet)
- 2750 Dalsbygda Barnehage

4.b.1.3.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.3.1.1. Rammeområde 04 Barnehager

Tjenester som utføres:

Barnehagen skal gi barn under skolepliktig alder gode utviklings-og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med barnas hjem. Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorgs- og oppdrageroppgaver, og skape et godt grunnlag for barnas utvikling, livslange læring og aktive deltakelse i et demokratisk samfunn.

Barnehagen skal ta hensyn til:

- barns alder
- funksjonsnivå
- kjønn
- sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn

Utfordringer 2012 – 2015:

- Opprettholde full barnehagedekning
- Mindre sykefravær
- Beholde fagfolk

4.b.1.3.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010 gr. 5
1	KOSTRA	Netto driftsutgifter til barnehager pr innbygger 1-5 år i kr.	16 604	10 379	23 577	26 757
2	KOSTRA	Andel barn 1-5 år med barnehageplass i %	89,6	86,4	89,7	87,9
3	KOSTRA	Andel barn med oppholdstid 33 timer eller mer	58,8	65,6	74,7	76,6
4	KOSTRA	Korrigerte brutto driftsutgifter pr barn i kommunal barnehage	94 722	106 656	122 333	139 870
5	KOSTRA	Andel ansatte med førskolelærerutdanning	27,3	33,3	34,3	29,2

4.b.1.4. Helsetjenester

Rammeområde	Antall årsverk
	2012
05 Helsetjenester	9,37

Overordnet mål: Kommunes første kontakt ved sykdom, forebygging og behandling som utgjør at fysisk, psykisk og sosial skjevutvikling blir tidlig oppdaget.

Viktigste Ansvar

3100 Helsestasjon
3200 Legekontoret
3210 AMK og Legevaktsentralen
3250 Fysioterapiavdelingen
3050 Psykisk helsevern
3060 Psykisk helse barn og unge
3290 Helse- og sossialsenteret

4.b.1.4.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.4.1.1. Rammeområde 05 Helsetjenester

Kommunens helsetjeneste skal omfatte følgende oppgaver:

- Fremme helse og forebygge sykdom, skade eller lyte. Tiltak med dette for øye organiseres som
  - a) miljørettet helsevern
  - b) helsestasjonsvirksomhet (inkl. jordmortjeneste)
  - c) helsetjenester i skoler

- d) opplysningsvirksomhet
- e) helsetjenester for innsatte i de kommuner der det ligger anstalter under kriminalomsorgen.
- Diagnose og behandling av sykdom, skade eller lyte
- Medisinsk habilitering og rehabilitering
- Pleie og omsorg.
- Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner

Utfordringer 2012 – 2015:

- Forsterkning legevakt.
- Vitalisere Trygge Lokalsamfunnsarbeidet og arbeidet med FYSAK
- Leverer tjenester til av kontinuerlig og god kvalitet til våre brukere innenfor rammene

4.b.1.4.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010-gr. 5
1	KOSTRA	Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjeneste	1 922	2 598	2 980	3 074
2	KOSTRA	Legeårsverk pr. 10 000 innbyggere.	14,1	14,8	14,7	13,9
3	KOSTRA	Andel nyfødte med hjemmebesøk innen 2 uker etter hjemkomst (%)	94	71	86	90
4	KOSTRA	Brutto driftsutgifter pr innbygger skole- og helsetj. Pr innbygger 0-5 år	---	8 376	8 167	8 725

4.b.1.5. NAV/Sosiale Tjenester

Rammeområde	Antall årsverk
	2012
06 NAV/Sosiale Tjenester	5,0

Overordnet mål: Kommunes første kontakt ved behov for hjelp med sosial støtte, trygd og andre sosiale spørsmål.

Viktigste Ansvar

- 3300 Sosialtjenesten
- 3310-3320 Økonomiske sosialhjelp og støtte
- 3350 Barnevern
- 3400 Tiltaksarbeid

4.b.1.5.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.5.1.1. Rammeområde 06 Sosiale tjenester

Tjenester som utføres:

- Støtte til økonomisk vanskeligstilte
- Veiledning og hjelp til rusmisbrukere
- Forebygge vanskelige utviklinger
- Veiledning av foreldre og barn
- Økonomisk råd og veiledning

Utfordringer 2012 – 2015:

- Effektiv bruk av NAV systemet
- Bosetning og veiledning av flyktninger
- Gjeldsrådgivning

4.b.1.5.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010 gr. 5
	Sosialkontoret					
1	KOSTRA	Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år.	1 584	2 869	2 527	1 710
2	KOSTRA	Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. innbygger 20-66 år.	1 095	1 177	1 150	726
3	KOSTRA	Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år i %.	5,2	4,8	4,7	3,8
4	KOSTRA	Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	49 581	61 232	63 571	58 808
5	KOSTRA	Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker.	23 871	25 571	25 696	21 942
	Barnevernstjenesten					
6	KOSTRA	Netto driftsutgifter pr. innbygger 0-17 år.	3 976	3 874	3 614	5 148
7	KOSTRA	Antall barn med barnevernstiltak i forhold til innbyggere 0-17 år.	2,69	5,5	6,1	5,0
8	KOSTRA	Brutto driftsutgifter pr. barn	17 489	27 333	32 515	35 779

4.b.1.6. Pleie og Omsorg

Rammeområde	Antall årsverk
	2012
07 Institusjonstjenester	76,74

Overordnet mål: 1) Tilby effektiv pleie og omsorg til eldre og funksjonshemmede i Os Kommune og hvor mulig forebygging gjennom rehabiliteringstjenester.
2) Tilby innbyggere pleie og omsorg på en effektiv måte i egen bopel som forsterker trygghet og forebygger isolasjon.

Viktigste Ansvar

3820 Os Sykehjem
3600 Avlastningstiltak
3800 Hjemmetjenesten
3900 Bofellesskap Sundmoen

4.b.1.6.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer Institusjon

Tjenester som utføres:

- Pleie av eldre i Kommunen som er bosatt i sykehjemmet
- Praktisk bistand (hjemmehjelp) med renhold, handling, tilsyn, vask av klær o.s.v. gjennomsnitt på 2t/14 dag noen med 2t/mnd.
- Hjemmesykepleie omfatter pleie-og omsorg i hjemmet som personlig hygiene, sårskift, tilsyn, boveiledning til mennesker med nedsatt funksjonsevne som trenger bistand i jobb, skole sosialt o.s.v.
- Veiledning og oppfang av enslige, mindreårige asylsøkere.

Utfordringer 2012 – 2015:

- Samhandlingsreformen.
- Bevare god kvalitet i tjenesteyting med stramme rammer.
- Oppfang av demente pasienter med langtidsplass.
- Ivareta §4a med eksisterende personale.

4.b.1.6.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010-gr.5
1.	KOSTRA	Netto driftsutgifter plo i % av totale netto utgifter	38,9	34,9	32,7	36,9
2.	KOSTRA	Korrigerte brutto driftsutgifter institusjon pr. kommunal plass	----	1 089 824	818 273	842 346
3.	KOSTRA	Korr. Brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester	----	73 660	175 359	147 977
4.	KOSTRA	Netto driftsutgifter i plo pr innbygger	16 109	16 189	16 178	20 110
5.	KOSTRA	Andel brukere med omfattende bistandsbehov, langtidsopphold	----	----	95,7	86,4

4.b.1.7. Kultur

Rammeområde	Antall årsverk
	2012
08 Kultur	2,43

Overordnet mål: Fremme lokal identitet og tilhørighet, og legge til rette for økt kompetanse og kulturopplevelser.

Viktigste Ansvar
5000 Kulturkontoret
5100 Bibliotek
5210 Museer
5320 Fritidsklubben

4.b.1.7.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.7.1.1. Rammeområde 08 Kultur

Tjenester som utføres:

- Kulturtilbud til innbyggere og turister
- Ivareta historien for Os kommune

Utfordringer 2012– 2015:

- Forbedre og utvikle kulturtilbud
- Forsterke interesse i kultur
- Øke besøk på kulturtilbud

4.b.1.7.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

	Måling	Indikator	Resultater			
			2008	2009	2010	2010 gr. 5
1	KOSTRA	Netto driftsutgifter for kultursektoren pr innbygger i kroner	1 443	1 586	1 666	1 774
2	KOSTRA	Netto driftsutgifter til bibliotek pr innbygger i kroner	345	318	376	377
3	KOSTRA	Utlån alle medier pr. innbygger	13,4	9,7	10,5	5,9
4	KOSTRA	Netto driftsutgifter til musikk og kulturskole pr. innbygger	504	623	527	447
5	KOSTRA	Netto driftsutgifter til idrett pr. innbygger	199	263	305	98

4.b.1.8. Teknisk, Landbruk og miljø

Rammeområde	Antall årsverk
	2012
09 Teknisk, Landbruk og Miljø	14,48

Overordnet mål: Tilby tekniske tjenester, vedlikehold, byggesaksbehandling, miljøforvaltning og landbruksforvaltning.

Viktigste Ansvar

4000 - 4310 Landbruk, miljø og næring (Landbruk, løft for landbruket, Inn på tunet, næringsfond)
6000 Teknisk Kontor
6200 – 6700 Veier, brannvesen, feiing og lignende
6800 Eiendomsskatteprosjekt
5380 Flerbrukshall
5390 Svømmehall
VAR områdene (vann, avløp og renovasjon)

4.b.1.8.1. Tjenestebeskrivelse og utfordringer

4.b.1.8.1.1. Rammeområde 09 Teknisk, landbruk, miljø

Tjenester som utføres:

- Vann, kloakk, feiing og renovasjon (VAR områder)
- Plan- og byggesaksbehandling
- Vedlikehold Kommunale bygg
- Miljøforvaltning
- Skog- og landbruk

Utfordringer 2012 – 2015:

- Vedlikehold av kommunale bygg.
- Forbedre og utvikle rutiner for investeringer.
- Rekruttere og beholde fagkompetanse

4.b.1.8.2. Sammenligning av nøkkeltall med KOSTRA – gruppe 05.

I KOSTRA gruppe 05 tilhører bl.a. Tolga og Folldal.

Måling	Indikator	Resultater				
		2008	2009	2010	2010 gr. 5	
1	KOSTRA	Driftskostnader pr. tilknyttet innbygger vann	580	798	824	1 429
2	KOSTRA	Driftsutgifter pr. innbygger tilknyttet kom. avløpstjeneste.	467	865	1 213	1 431
3	KOSTRA	Brutto driftsutg. til fysisk tilrettelegging og planlegging (funksj. 301-365) pr. innb.	509	836	558	527
4	KOSTRA	Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei- og gate – veidrift/vedlikehold/nyanlegg	35 286	39 286	40 571	54 442
5	KOSTRA	Netto driftsutgifter avfall/ren., pr. innbygger i kr	959	1 070	1 212	1 102

c) Forutsetninger

I fremlagte Økonomiplanen er det innarbeidet følgende:

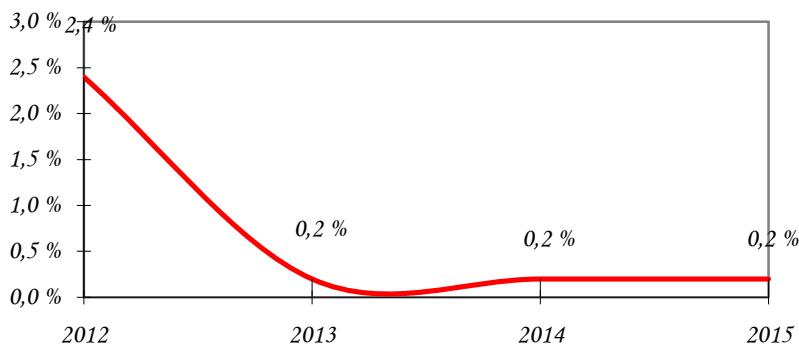
- Barnehagetilskudd er innlemmet ifra 2011.
- Rentegjennomsnittet er lagt inn med 3,5 % (2013 til 2015 er en antatt rentestigning lagt inn med 0,5 % for 2012 og 2013 og 1 % for 2014 fra dagens nivå)
- Det er tatt høyde for mottakk av 20 flyktninger i økonomiplanperioden
- Det settes av 4,5 mill på fond i 2012, vi jobber med å sette mer pr. år for 2013-2015, men vi har ikke kommet i mål med dette.

d) Finansielle nøkkeltall

Finansielle nøkkeltall oppsummerer konsekvensene av den driftsprofil som økonomiplanen legger opp til. Nøkkeltallene fungerer også som måltall som vil kunne etterprøves i årsmeldingen for hvert av driftsårene i økonomiplanperioden.

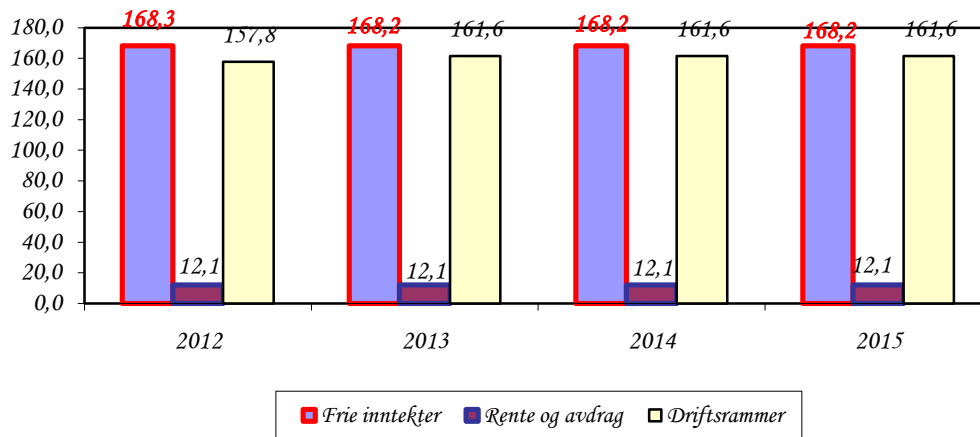
a) Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene.

Netto driftsresultat

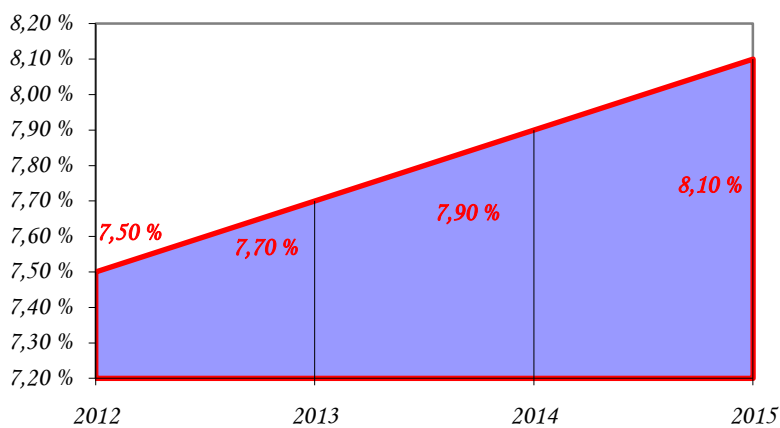
Kommunen skulle ligge på et nivå rundt +2-3 % på netto driftsresultat. Det er kun i 2012 vi oppnår dette resultat, og dette blir hovedsakelig et resultat med mye premieavvik på pensjon. Disse inntektene kan vi ikke bruke opp, da dette tilbakeføres amortisert over 10 år fra 2013-2022.

b) Forholdet mellom frie inntekter og – rammer

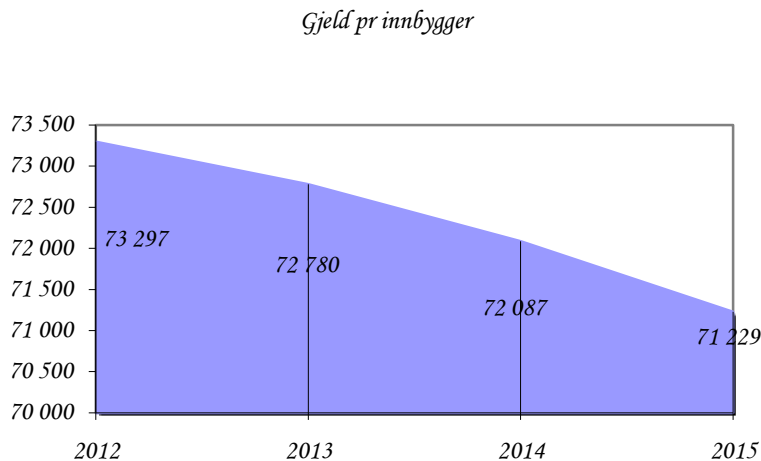

c) Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene

Utvikling disposisjonsfond i 2011priser

d) Lånegjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) pr innbygger, i 2011 priser.

5. Investeringer

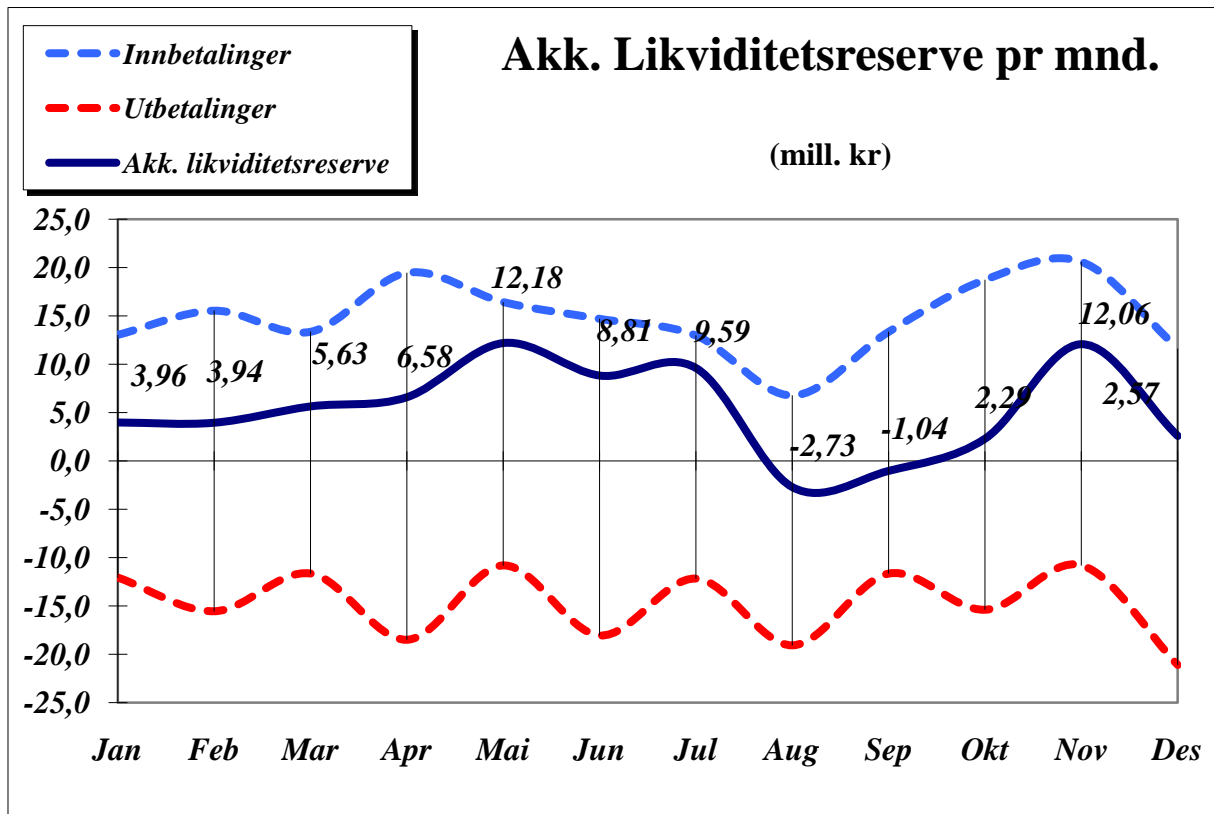
Nye investeringer vil alltid medføre driftskonsekvenser i form av økte rente- og avdragsutgifter og investering i nye bygninger vil i tillegg medføre økte FDV utgifter (forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsutgifter). Når det gjelder investeringer i økt kapasitet, for eksempel utvidelse av antall sykehjemssenger, så må også økte utgifter/inntekter for de nye sykehjemsbrukerne måtte medregnes som en driftskonsekvens av nyinvesteringen.

For å skape rom for driftskonsekvensene av nye investeringer må i de aller fleste tilfeller det eksisterende driftsnivået reduseres. Ut fra dette vil det være særdeles viktig å vurdere nødvendigheten av hver ny investering før den vedtas. Med bakgrunn i en slik vurdering foreslår administrasjonen at alle nye investeringer blir behandlet i investeringsgruppen før en investering vedtas med spesifisert ramme og konsekvenser. Oversikten på nye investeringer er derfor kun veiledende og gir en totalramme på det kommunen kan bruke på investeringer i 2012. Bli et av prosjektene vesentlig dyrere, bør andre prosjekter utsettes inntil et senere år.

For oversikt over investeringene og låneopptak henvises til vedlegg 1.2.

6. Likviditet

Likviditet

Likviditeten forblir sårbar. Noen ganger vil vi bli nødt til å ta opp deler av kassakreditten, men stort sett må vi kunne forholde oss til alle forfallsdatoer. Det må likevel legges stor vekt på forsterket likviditet fremover. Vi bør jobbe mye med innfordring i 2012, og forbedre bl.a. kommunens omdømme.

Også setter vi som mål å forsterke våre midler på fonds vesentlig og sette av midler på bankkonto, slik at regnskapet er mer i balanse med virkeligheten. For øyeblikket mangler vi langt over 10 mill. til å kunne si at vi har tilfredsstillende midler på kontoene våre.

Vedlegg

Hovedoversikt drift

Oversikt investeringer

Tiltaksrapport